

**O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SEKTORINI RAQAMLI
TRANSFORMATSIYA QILISH MEXANIZMLARINI
TAKOMILLASHTIRISH**

Askarova Sevara Baxtiyorovna

Orzu Logistics, moliya menejeri

asksevara@gmail.com

***Annotatsiya:** ushbu maqola O'zbekistondagi kichik biznes sektorida raqamli transformatsiya mexanizmlarini ko'rib chiqadi, tadbirkorlar tobora kuchayib borayotgan raqamli iqtisodiyotga moslashishda duch keladigan muammolar va imkoniyatlarni yoritadi. Unda kichik biznesni raqamlashtirishning hozirgi holati, hukumat siyosatining ta'siri va operatsion samaradorlikni oshirishda texnologiyalarning roli o'rganiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, kuchli raqamli ekotizimni rivojlantirish uchun o'qitish, texnologiyadan foydalanish va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikni o'z ichiga olgan kompleks yondashuv zarur.*

***Kalit so'zlar:** transformatsiya, iqtisodiyot, kichik biznes, taraqqiyot.*

**IMPROVING MECHANISMS FOR DIGITAL
TRANSFORMATION OF THE SMALL BUSINESS SECTOR IN
UZBEKISTAN**

Askarova Sevara Bakhtiyorovna

Orzu Logistics, Finance Manager

asksevara@gmail.com

Abstract: *this article examines the mechanisms of digital transformation in the small business sector in Uzbekistan, highlighting the challenges and opportunities that entrepreneurs face in adapting to the increasingly digital economy. It examines the current state of small business digitization, the impact of government policies, and the role of technology in improving operational efficiency. The results show that a comprehensive approach that includes training, technology use, and stakeholder engagement is needed to develop a strong digital ecosystem.*

Keywords: *transformation, economy, small business, development.*

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ СЕКТОРА МАЛОГО БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ

Аскарова Севара Бахтёровна

Орзу Логистикс, финансовый менеджер

asksevara@gmail.com

Аннотация: *в данной статье рассматриваются механизмы цифровой трансформации в секторе малого бизнеса в Узбекистане, освещаются проблемы и возможности, с которыми сталкиваются предприниматели при адаптации к все более цифровой экономике. В нем рассматривается текущее состояние оцифровки малого бизнеса, влияние государственной политики и роль технологий в повышении операционной эффективности. Результаты показывают, что развитие сильной цифровой экосистемы требует целостного подхода, включающего обучение,*

использование технологий и взаимодействие с заинтересованными сторонами.

Ключевые слова: *трансформация, экономика, малый бизнес, развитие.*

Kirish

Kichik biznes sektori O'zbekiston iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi bo'lib, yangi ish o'rinlari yaratish va iqtisodiyotni rivojlantirishga salmoqli hissa qo'shmoqda. Biroq, texnologiyaning jadal rivojlanishi va raqamli echimlarga bo'lgan ishonch ortib borayotgani ushbu korxonalardan raqobatbardosh bo'lib qolishga moslashishni talab qiladi. Raqamli transformatsiya raqamli texnologiyalarni biznesning barcha sohalariga integratsiyalashuvini o'z ichiga oladi, uning ishlash usulini tubdan o'zgartiradi va mijozlarga qiymat beradi. O'zbekistonda kichik biznesni raqamlashtirish jarayoni hali boshlang'ich bosqichda bo'lib, unga texnologiyalardan foydalanish cheklanganligi, tadbirkorlar o'rtasida raqamli ko'nikmalarning yetarli emasligi va tartibga soluvchi to'siqlar kabi turli muammolar to'sqinlik qilmoqda. Ushbu maqola O'zbekistonning kichik biznes sektorida raqamli transformatsiyani ta'minlovchi joriy mexanizmlarni baholash va raqamli vositalarni yaxshiroq integratsiya qilish uchun ushbu mexanizmlarni kuchaytirish bo'yicha strategiyalarni taklif qilishga qaratilgan.

Asosiy qism

XXI asr global iqtisodiyoti tizimli ravishda yangi - raqamli transformatsiya bosqichiga qadam qo'ymoqda. Bu jarayon dunyo mamlakatlarini texnologik modernizatsiya va institutsional islohotlar o'tkazishga undamoqda. Zamonaviy

raqamli texnologiyalar iqtisodiy tizimlarning barcha sohalariga shiddat bilan kirib bormoqda, an'anaviy biznes modellari va boshqaruv tizimlarini tubdan o'zgartirmoqda. Natijada, milliy iqtisodiyotlarning raqobatbardoshligi tobora ko'proq ularning raqamli salohiyati va innovatsion rivojlanish darajasiga bog'liq bo'lib qolmoqda. O'zbekiston ham global raqamli transformatsiya jarayonlaridan chetda qolmasdan, milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va raqamlashtirish bo'yicha keng qamrovli islohotlarni amalga oshirmoqda. Xususan, "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasi doirasida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida raqamli texnologiyalarni joriy etish, zamonaviy axborot tizimlarini yaratish va raqamli infratuzilmani rivojlantirish bo'yicha izchil chora-tadbirlar ko'rilmogda. Shu bilan birga, "yashil" iqtisodiyotga o'tish va innovatsion rivojlanish strategiyalari orqali mamlakatimizda barqaror va innovatsion taraqqiyotni ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmogda. So'nggi yillarda jahon iqtisodiyoti raqamlashtirish tomon jiddiy siljishning guvohi bo'ldi, bu, ehtimol, COVID-19 pandemiyasi tomonidan tezlashdi. Kichik biznes uchun bu transformatsiya shunchaki tanlov emas, balki dolzarb va raqobatbardosh bo'lib qolish zaruratidir. O'zbekistonda kichik biznes sektori iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi, shunga qaramay, ko'plab korxonalar raqamli texnologiyalarni samarali joriy etishda qiynalmogda. Ushbu maqola O'zbekistondagi kichik biznes uchun raqamli transformatsiyaning hozirgi manzarasini o'rganadi, mavjud muammolarni aniqlaydi va ularning raqamli sayohatini qo'llab-quvvatlash uchun amaliy yaxshilanishlarni taklif etadi. O'zbekistonda kichik biznes sektori aholi bandligi va yalpi ichki mahsulotga katta hissa qo'shmoqda, turli sohalarda minglab korxonalar faoliyat ko'rsatmoqda. Biroq, ularning ahamiyatiga qaramay, ko'plab korxonalar

hali ham an'anaviy usullar va amaliyotlarga tayanadi. Raqamli vositalar va ularning afzalliklari to'g'risida xabardorlikning yo'qligi va texnologiyadan foydalanishning cheklanganligi ularning moslashish qobiliyatiga to'sqinlik qiladi. Raqamli transformatsiya mexanizmlarini takomillashtirishning birinchi bosqichi xabardorlikni oshirish va raqamlashtirishdan foyda ko'rgan korxonalarining muvaffaqiyatli amaliy tadqiqotlarini namoyish etishdan iborat. Texnologiyani o'zlashtirgan tengdosh korxonalardan o'rganish orqali kichik biznes egalarini ularga ergashishga undash mumkin.¹

Texnologiyalarga kirish kichik biznes sohasida raqamli transformatsiyaga ta'sir qiluvchi yana bir muhim omildir. O'zbekistonning ko'plab hududlarida infratuzilma cheklovlari, jumladan, internetga ulanishning nomuvofiqligi va raqamli vositalarning yuqori narxi jiddiy to'siqlarni keltirib chiqaradi. Raqamli infratuzilmani takomillashtirish va texnologiyalardan arzon foydalanishni ta'minlashga qaratilgan hukumat tashabbuslari kichik biznesda raqamli savodxonlikni oshirish va qabul qilish uchun yo'l ochishi mumkin. Xususiyl texnologiya kompaniyalari bilan hamkorlik qilib, hukumat kichik korxonalar uchun moslashtirilgan innovatsion yechimlarni joriy etishni ham osonlashtirishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi o'zining raqamli transformatsiya yo'lida tub burilish nuqtasida turibdi. Bu o'zgarishlar oddiygina islohotlardan iborat emas. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston — 2030 strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari

¹ O'G'Li, U. J. B. (2024). MAMLAKATIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNING ELECTRON TA'LIMDAGI ROLI. Science and innovation, 3(Special Issue 18), 105-109.

to'g'risida"gi farmoni hamda "2030 yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorimamlakatning kelajak qiyofasini belgilab beruvchi huquqiy hujjatga aylandi. Innovatsion rivojlanish esa bu ikki yo'nalishning muhim kesishuv nuqtasiga aylandi. Prezidentning "2022 — 2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini amalga oshirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori, mamlakatimizning innovatsion salohiyatini ro'yobga chiqarishga qaratilgan. Bu uchta farmon va qaror mamlakatimiz iqtisodiyotini raqamlashtirish bo'yicha huquqiy asos bo'lib xizmat qilmoqda. Rivojlangan davlatlar tajribasi va ilm-fan yutuqlariga tayangan holda, mamlakatimiz iqtisodiyotning barcha sohalarini raqamlashtirish sari intilmoqda. Bu jarayon chuqur va tizimli o'zgarishlarni talab etadigan murakkab transformatsiyadir. Raqamli texnologiyalar, "yashil" iqtisodiyot va innovatsion rivojlanishning uyg'un birligini ta'minlaydi. Bu esa, o'z navbatida, O'zbekistonning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. O'qitish va salohiyatni oshirish kichik biznes egalari va xodimlarini zarur raqamli ko'nikmalarga ega bo'lish uchun muhim elementlardir. Ko'pgina tadbirkorlar raqamli vositalardan samarali foydalanish uchun bilim yoki tajribaga ega emaslar. Ushbu qiyinchilikni bartaraf etish uchun kichik biznes uchun maxsus tayyorlangan o'quv dasturlarini yaratish kerak. Ushbu dasturlar raqamli marketing, elektron tijorat, ma'lumotlar tahlili va kiberxavfsizlik kabi sohalarni qamrab olishi mumkin, bu esa tadbirkorlarga o'z faoliyatini yaxshilash uchun texnologiyadan

foydalanish imkonini beradi. Mahalliy universitetlar va o'quv tashkilotlari bunday dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirishda hal qiluvchi rol o'ynashi mumkin.²

Bundan tashqari, raqamli transformatsiyani rivojlantirishda innovatsiyalar va hamkorlik madaniyatini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Biznes-inkubatorlar va texnoparklar kichik biznes uchun texnologiya mutaxassislari, investorlar va potentsial hamkorlar bilan bog'lanish uchun platforma bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bilim almashish va hamkorlikni rag'batlantiradigan ekotizimni yaratish orqali kichik korxonalar innovatsiyalar kiritishlari va raqamli echimlarni osonroq qabul qilishlari mumkin. Seminarlar, tarmoq tadbirlari va innovatsion muammolar ijodkorlikni rag'batlantirishi va kichik biznesni raqamli texnologiyalarning keng imkoniyatlarini o'rganishga ilhomlantirishi mumkin.

Hukumat siyosati va qo'llab-quvvatlashi raqamli transformatsiya sa'y-harakatlarini osonlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'zbekiston iqtisodiy o'sish uchun texnologiya muhimligini anglash yo'lida muvaffaqiyatlarga erishdi, ammo siyosatni yanada takomillashtirish zarur. Tartibga solish jarayonlarini soddalashtirish, texnologiyalarni joriy etish uchun moliyaviy rag'batlantirishni ta'minlash va texnologiyani joriy etish barcha tadbirkorlar uchun ochiq bo'lishini ta'minlash raqamli transformatsiya uchun qulay muhit yaratadi. Bundan tashqari, davlat idoralarining doimiy yordami kichik biznesga raqamli qabul qilish bilan bog'liq qiyinchiliklarni engishga yordam beradi.³

² Aktamov, A. (2024). Savdo korxonalarini rivojlantirishda tijorat banklarining ahamiyati va ularni takomillashtirish istiqbollari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(5).

³ Kutbitdinova, M., & Berdiyeva, J. (2023). Raqamli iqtisodiyot: milliy iqtisodiyot drayveri. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(7).

Raqamli marketing strategiyalariga sarmoya kiritish O'zbekistonda kichik biznesning ko'rinishi va raqobatbardoshligini oshirishning yana bir yo'lidir. Iste'molchilarning xulq-atvori tobora ko'proq onlayn tarzda o'zgarib borar ekan, kichik biznes o'z maqsadli auditoriyalariga samarali erishish uchun mustahkam onlayn mavjudligini o'rnatishi kerak. Bu foydalanuvchilarga qulay veb-saytlar yaratish, ijtimoiy media marketingi bilan shug'ullanish va elektron tijorat platformalaridan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin. Raqamli marketingga e'tibor qaratgan holda, kichik korxonalar yangi mijozlarni jalb qilishlari, brend tan olinishini yaxshilashlari va oxir-oqibat savdoni oshirishlari mumkin. Prezidentning 2022 yil 6 iyuldagi PF-165-son "2022 — 2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida" farmonida quyidagi: 2026 yilgacha O'zbekiston Global innovatsion indeks reytingida 56-o'ringa ko'tarilishi, innovatsion rivojlanish strategiyasi doirasida iqtisodiyotni raqamlashtirish, ilm-fan va innovatsiyalarni rivojlantirish kabi asosiy maqsadlar, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, davlat tomonidan innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash, kichik biznesning innovatsion faolligini oshirish, yangi texnologiyalarni yaratish va joriy etish, innovatsion ta'limni rivojlantirish kabi strategiyaning ustuvor yo'nalishlari asosiy vazifa sifatida belgilab berilgan.

Bundan tashqari, ma'lumotlar tahlilini qo'llash kichik biznesda qaror qabul qilish jarayonlarini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Ma'lumotlarga asoslangan tushunchalar tadbirkorlarga mijozlarning afzalliklarini tushunishga, operatsiyalarni optimallashtirishga va yangi bozor imkoniyatlarini aniqlashga yordam beradi. Biroq, ko'pgina kichik korxonalarda ma'lumotlardan samarali foydalanish bo'yicha tajriba etishmaydi. Shu sababli, mahalliy texnologik firmalar

ma'lumotlarni tahlil qilish bo'yicha qulay echimlarni taqdim etish va ma'lumotlarni sharhlash bo'yicha treninglar orqali biznesni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Bu qobiliyat mijozlar ehtiyojlariga moslashtirilgan yaxshi mahsulot va xizmatlarga olib kelishi mumkin.

Xulosa

O'zbekistonning kichik biznes sektorida raqamli transformatsiya mexanizmlarini takomillashtirish raqamli asrda gullab-yashnayotgan iqtisodiyotni rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Ushbu maqolada keltirilgan xulosalar ta'limga sarmoya kiritish, texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash va davlat siyosatini qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga olgan ko'p qirrali yondashuv zarurligini ta'kidlaydi. Raqamli innovatsiyalar uchun qulay muhit yaratib, kichik biznes o'zlarining operatsion samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirishi mumkin. O'zbekiston yanada raqamli iqtisodiyot sari olg'a siljishda davom etar ekan, bu muammolarni hal qilish kichik korxonalarning doimiy rivojlanib borayotgan bozor landshaftida muvaffaqiyat qozonish imkoniyatlarini kengaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu yerda keltirilgan tavsiyalar kichik biznes sohasida mazmunli o'zgarishlarni amalga oshirishga intilayotgan manfaatdor tomonlar uchun yo'l xaritasi bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'G'Li, U. J. B. (2024). MAMLAKATIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNING ELECTRON TA'LIMDAGI ROLI. Science and innovation, 3(Special Issue 18), 105-109.

2. Aktamov, A. (2024). Savdo korxonalarini rivojlantirishda tijorat banklarining ahamiyati va ularni takomillashtirish istiqbollari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(5).

3. Kutbitdinova, M., & Berdiyeva, J. (2023). Raqamli iqtisodiyot: milliy iqtisodiyot drayveri. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(7).